

In adellijk gezelschap kluij je niet

Het verhaal gaat dat twee gasten van baron Thierry van Zuylen van Nijvelt één dag te vroeg de kleding voor het gemaskerde bal op Kasteel de Haar hadden aangetrokken. Terwijl alle gasten in smoking en avondjapon aanzaten voor het diner, kwam het stel in een pinguïnpak de eetzaal binnen...

PETER VAN DE VUSSE

Bij het adellijke geslacht Van Zuylen van Nijvelt op Kasteel de Haar stond de etiquette hoog in het vaandel. Hoe prominente gasten als Maria Callas, Gregory Peck, Roger Moore, Brigitte Bardot, Yves Saint Laurent, Aristoteles Onassis of Coco Chanel zich dienden te gedragen aan tafel of in de balzaal, blijkt uit de aansprekende tentoonstelling *Etiquette: Hoe hoort het op De Haar?* Gastconservator Jan Jaap van Weering, bekend om zijn etiquetteadviezen aan Jort Kelder in diens tv-programma *Hoe heurt het eigenlijk?* weet precies hoe de gasten hun vork en mes moesten gebruiken tijdens het diner of waarom de heren 's avonds geen horloge mochten dragen bij hun smoking in de balzaal.

Het geslacht Van Zuylen van Nijvelt leefde in zijn eigen wereld op De Haar. Etiquette (zeg maar de regels voor het sociale verkeer) speelde een grote rol en bepaalde de sfeer op het kasteel. Het tot de verbazing sprekende misverstand met de gasten die een dag te vroeg

in een pinguïnpak op het diner verschenen, wordt toegeschreven aan het kamermeisje dat de kleren te vroeg had opgehangen in de kamer van de gasten. De namen van deze gasten zijn onbekend, maar dat baron Thierry er hartelijk om moest lachen, behoort tot de overlevering.

Eén van de bediendes (beter: kamerdienaren of lakeien, 'bediendes werken in de horeca', aldus Van Weering) droeg ooit witte sokken op De Haar. Hij werd door de baron naar huis gestuurd om zwarte sokken aan te trekken. Op De Haar wemelt het van dergelijke smakelijke anekdotes, zoals de gidsen van de populaire rondleidingen vertellen.

Doordacht

De plaats van de gasten aan tafel was doordacht. Er gold een Franse tafelschikking waarbij de baron en de barones in het midden tegenover elkaar zaten, legt Van Weering uit. De belangrijkste gasten zaten rechts van hen. Roger Moore stak zijn gouden vork tijdens het hoofdgerecht in een kip, waarna hij zijn vork er niet meer uitkreeg. „Anyone else?” re-

▲ Bediende in livrei.

ageerde de acteur gevat.

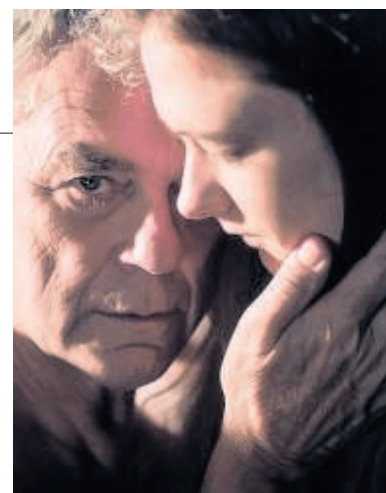
Van Amerikaanse filmsterren is bekend dat zij eenmaal aan tafel vaak meteen begonnen met drinken. De etiquette schrijft voor dat het glas wijn pas genuttigd mag

▲ Barones Hélène, verkleed als man. FOTO'S KASTEEL DE HAAR

worden, nadat de baron een toast heeft uitgebracht.

De 'American continental style of dining' wijkt sowieso af van wat Europeanen gewend zijn. „Amerika-

en een optreden van fairtrade-comedienne Soulan Notos. Ook voor kinderen is er genoeg te doen.

Festival Hier & Daar, za 26 sept, 13-17 uur, Korte Minrebroederstraat, Utrecht.

De Pornopera

In de Pornopera wordt het orgasme

tot kunst verheven. De pornopera laat horen wat aan het zingen voorafgaat: adem, zuchten, hijgen en kreunen.

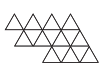
Ingebed door harpen en elektronica komen de stemmen van Hans Dagelet en Soetkin Demey tot een hoogtepunt. De voorstelling van muziektheatercollectief WILCO speelt zich af in het halfduister.

De Pornopera, do 24 en vrij 25 sept, 20 uur, Theater Kikker, Utrecht.

Stomme film

In de Nicolaikerk is een CineConcert te zien, begeleid door organist Gijs van Schoonhoven. De stomme film *Lucky Star* uit 1929 wordt getoond. Het is de eerste van twee filmklassiekers die live worden begeleid. *Lucky Star* is een roman-

CULTUUR

KUNST. MUZIEK. THEATER. EXPOSITIES. MUSEA

Jazz van drie tot zes
Zondag 27 september

THE MILLERS!

tribute band

Alle swingremmen gaan los als de Millers Tribute Band 't Oude Tolhuys in Utrecht aandoet. De swingstukken als I Told 'Ye I Love 'Ye Now, Get Out!, Tampico, 't Katerledje, Weet Je Nog Wel, Perdido, Get Up Them Stairs en nog veel meer komen voorbij!

Café - Restaurant - Partycentrum

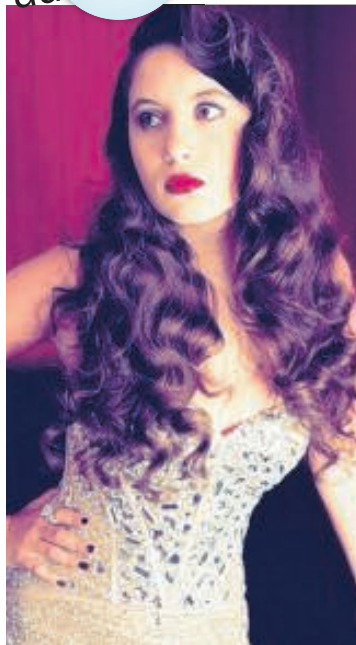
Het Oude Tolhuys

weg naar Huijnsdijk 13-15, Utrecht

tel: 030 251 12 15

Voor meer info: www.hetoudetolhuys.nl

Warm
aanbevolen

Karsu

Karsu, een Nederlandse zangeres met Turkse roots, begon op 7-jarige leeftijd met klassieke pionoles en ontdekte toen ze 15 jaar was dat ze ook kon zingen. Na het winnen van een concours in het Concertgebouw, kreeg ze de kans om te schitteren in Carnegie Hall in New York. Zondag staat ze in De Helling.

Karsu, zon 27 sept, 20.15 uur, De Helling, Helling 7, Utrecht.

Hier & Daar

Utrecht kijkt over zijn grenzen. Tijdens het festival Hier & Daar kunnen bezoekers zien, voelen en proeven dat Utrecht een wereldstad is. Zo is er een workshop Afrikaanse djembé, een fair fashionshow, gedichten van Baban Kirkuki

19.09 2015 | 31.01 2016

Vermakelijke
expositie over
etiquette op
Kasteel de
Haar

◀ **Gastconser-
vator Jan Jaap
van Weering
showt een vin-
gerkommetje.
Tijdens een
staatsbanket
dronk de Zuid-
Afrikaanse
president Paul
Kruger het vin-
gerkommetje
leeg. Waarop
koningin Wil-
helmina het-
zelfde deed om
de president
niet in verle-
genheid te
brengen.**

FOTO MARNIX
SCHMIDT

nen snijden het vlees in stukken, leggen daarna het mes rechtsboven op de bordrand, leggen hun linkerarm op hun knie en eten het vlees met de vork in de rechterarm snel op. Het eetgedrag stamt uit de tijd van de Amerikaanse Burgeroorlog waarin het hoofd van het gezin met een doorgeladen revolver in de linkerhand at," vertelt Van Weering.

In principe werd er aan tafel niet gekluifd. „Want kluiven bevordert de eetlust van disgenoten niet. Daar hoor je rekening mee te houden.”

Van Weering is als etiquettekenner een keer opgebeld door een protocolmedewerker van een ministerie. ‘Een minister uit het buitenland had een broodje gepakt dat onze minister toebehoorde. Moeten wij dan allemaal een broodje van een ander pakken? luidde de vraag. Van Weering haalde het voorbeeld van koningin Wilhelmina en de Zuid-Afrikaanse minister-pre-

sident Paul Kruger aan. Tijdens het staatsbanket dronk Kruger het vingerkommetje met water leeg. Wilhelmina deed vervolgens hetzelfde om de president niet in ver-

Etiquette is een vorm van goede manieren; rekening willen houden met een ander

– Jan Jaap van Weering

legenheid te brengen.

In de balzaal, waar de gasten feestvienden, verscheen de ‘lesbische’ barones Hélène de Rothschild (de echtgenote van

Etienne) op een bal masqué als man met plaksnor. De muzikanten en het orkest speelden met hun rug naar de gasten in de zaal om de privacy te waarborgen. De dames droegen altijd een panty onder hun avondjapon (‘sometime it’s better to cover up’) en de mannen sokken tot de knie, omdat ‘een mannenbeen meestal geen sie-raad is’.

Tijdens de laatste baron Thierry (1932-2011) verwaterden de etiquetteregels. „Er zijn verhalen bekend waarin de baron al begon met eten, voordat iedereen de gerechten op zijn bord had.” Maar hij zou zich gestoord hebben aan sleutelbossen, portemonnees en smartphones op tafel. „Etiquette is een vorm van welgemanierdheid. Je moet rekening houden met de ander.”

Etiquette: Hoe Hoort Het op De Haar?, t/m 30 nov, Kasteel de Haar, Haarzuilens. www.kasteeldehaar.nl.

Etiquette is een vorm van goede manieren; rekening willen houden met een ander

Etiquette is een vorm van goede manieren; rekening willen houden met een ander

Orde van de dag

Elke dag, al vijf jaar lang, verslaat Orde van de dag het nieuws. De schrijvers, acteurs en muzikanten van Het Nieuw Utrechts Toneel van deze satirische theatershow gaan aan de slag met sketches, liedjes, columns en op die dag geschreven teksten. Soms hilarisch, soms ontroerend.

Orde van de dag, zo 27 sep, 20.30 uur, Blauwe Zaal

Stadsschouwburg, Lucasbolwerk 24, Utrecht.

Jeans 25

De 25ste show van Jeans, de pittige leerschool voor zang en dans, viert het jubileum met een speciale voorstelling. In

Jeans brengt een keur aan artisten repertoire van toen, maar ook van nu onder begeleiding van de Jeansband. Er zijn optredens van Tony Neef, Sophia Wezer, Laura Vlasblom, Brigitte Nijman, Ellen Evers, John Vooijs, Pearl Jozefzoon,

Remko Harms, Roy van den Akker en Roberto de Groot. **Jeans 25, ma 28 sept, 20 uur, Beatrix Theater, Jaarbeursplein 6a, Utrecht.**

Joris Linssen & Caramba

Zanger Joris Linssen en zijn band Caramba speelt zijn vierde theateervoorstelling Stroom in het Castellum podium Hoge Woerd. Stroom vertelt het waargebeurde verhaal van hun pelgrimstocht naar België, vol wonderlijke ontmoetingen.

Joris Linssen & Caramba, vrij 25 sept, 20.30 uur, Castellum podium Hoge Woerd, Hoge Woerdplein, De Meern.

Hoe was het? Dat vraagt de redactie iedere week aan bezoekers van schouwburg, museum, galerie of bioscoop.

WAT: Concert Rowwen Hèze.
WAAR: Pandora in TivoliVredenburg.
WANNEER: 17 september.

Limburgse performers

Leonie Fortgens (42) uit Houten: „Ik heb me ontzettend vermaakt deze avond. Het concert was een verjaardagscadeau voor mijn vriend, die is gek van Rowwen Hèze, ikzelf ken de muziek niet zo goed. Maar het was super!

Een goede band met ontzettend goede muzikanten die kunnen performen. Ook als niet-Limburger is het aan te raden om een keer naar een concert te gaan.”

Egon van der Jagt (39) uit Houten: „Het was een feest, geweldig! De muzikant met de klarinet stal de show. Ik kom zelf niet uit Limburg, maar ik heb wel goede vrienden in die omgeving, dus ik kon de teksten redelijk goed

verstaan. Overigens waren het niet alleen maar feestnummers die ze speelden. Ook rustigere nummers kwamen voorbij.”

Miranda Gennissen (42) uit Utrecht: „Een en al gezelligheid! Ik ben een echte *Utrechtse*, maar deze Limburgse gekte was echt fantastisch. Overall werd er met bier gegoid en meegeblèrd met de muziek, het leek net carnaval.

Ik kon niet alles verstaan, dus ik heb vooral veel meegeschald. *Een kwestie van geduld* was één van de vele hoogtepunten van de avond!”

Anja Post (42) uit De Meern: „Ik ben een keer eerder bij een concert van Rowwen Hèze geweest, maar toen nog in het oude Tivoli, aan de Oudegracht. Dat was wel veel sfeervoller dan dit nieuwe gebouw, maar desondanks was

het een geweldige avond! Ik versta helemaal niks van wat ze zingen, dus ik heb vrolijk meegeneuried. Ik heb liters bier over me heen gekregen, dus ik voel me weer helemaal jong!”

(Maarten Veenendaal)

Balinees sprookje over kikker Kodak

Een kikker in het paleis! is een Balinees sprookje over kikker Kodak. Als Kodak de gouden bal van prinses Adinda uit de put heeft gevist, verandert hij als bij toverslag in een prins! Maar in het paleis mist hij het leven in de slootjes en plassen. Hoe moet dat nou?

Verteller Renadi Santoso brengt het sprookje tot leven. Hij wordt begeleid door het Balinese gamelanorkest (een orkest met Indonesische slaginstrumenten) Gong Tirta. **Een kikker in het paleis, zon. 27 sept, 14 uur, RASA, Pauwstraat 13a, Utrecht.**